

РАК ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ В УКРАЇНІ: СТАН ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ

З.П. Федоренко, А.Ю. Рижов, О.В. Сумкіна

Національний інститут раку

Рак передміхурової залози відіграє провідну роль в ураженні чоловічого населення України злоякісними новоутвореннями. У структурі онкологічної захворюваності ця патологія посідає 2-ге місце і 3-тє місце — у структурі смертності. Стрімке зростання рівня захворюваності та смертності вимагає від системи охорони здоров'я України вжити невідкладні заходи на поліпшення ситуації, що склалася. За уточненими даними Національного канцер-реєстру України за останні 10 років рівень захворюваності на рак передміхурової залози щорічно зростає майже на 5%; у 2016 р. число первинних хворих перевищило 6,9 тис. осіб, або 41,2 на 100 тис. чоловічого населення. Найвищі рівні захворюваності зареєстровано у Кіровоградській, Миколаївській, Херсонській, Черкаській областях та м. Києві (49,1–56,1⁰/₀₀₀₀).

На тлі загальної тенденції зниження смертності від злоякісних новоутворень показник смертності від цієї патології зростає майже на 3% щорічно та у 2016 році досяг 19,2 на 100 тис. чоловічого населення, а число померлих перевищило 3,2 тисяч осіб. Співвідношення показників смертності та захворюваності складає 46,7%, тобто на кожні 100 нових випадків раку передміхурової залози припадає 5 випадків смерті від цієї патології.

Прогнозування розвитку онкоепідеміологічного процесу у чоловічій популяції України свідчить, що у найближчі 10 років рівень захворюваності на рак передміхурової залози може зрости у 2 рази, а смертності — у 1,6 разу, тобто число нових випадків захворювання сягне 13 тис., а померлих — 5 тис. осіб на рік.

Аналіз стану надання спеціалізованої онкологічної допомоги в Україні виявив, що на профілактичних оглядах виявляють лише 22,6% хворих на рак передміхурової залози: від 1,7% у

Закарпатській області до 56,6% у м. Київ. Перебічно по Україні у 21,1% випадків рак передміхурової залози виявляють у занедбаній стадії, а в деяких регіонах (Житомирській, Закарпатській, Полтавській, Чернігівській областях) занедбану стадію виявляють у кожного 3-го хворого і кожен 4-й помирає впродовж першого року від часу встановлення діагнозу, що свідчить про незадовільну роботу урологічної служби, низький рівень онкологічної грамотності сімейних лікарів. Спеціальне лікування отримують 71,6% первинних хворих, проте в Житомирській, Закарпатській та Запорізькій областях цей показник не досягає 50%.

Недоліки в організації онкологічної допомоги хворим на рак передміхурової залози суттєво впливають на тривалість їхнього життя: так, якщо в Україні 5-річна виживаність не перевищує 51,9%, то в країнах Європи цей показник досягає 90,0%.

Окремо слід зазначити, що провідну роль у формуванні віддалених результатів лікування відіграє організація диспансерного спостереження, яке дозволяє своєчасно виявити пролонгацію хвороби, виникнення метастазів та т.ін. Нині на обліку онкологічних закладів України перебуває 37,4 тис. хворих на рак передміхурової залози. Між тим встановлено, що рівень спостереження хворих на рак передміхурової залози, зареєстрованих у 2000–2014 рр., не досягає 50%, тобто половина хворих тривалий час не потрапляє в поле зору ані онкологів, ані урологів, ані сімейних лікарів.

Таким чином, рак передміхурової залози залишається однією з найбільш актуальних проблем охорони здоров'я України, вирішення якої потребує об'єднання зусиль онкологів, урологів та лікарів сімейної практики з метою мінімізації недоліків в організації лікувально-діагностичного процесу.